

EL MONESTIR DE SANT DANIEL REFORMES I AMPLIACIONS GÒTIQUES

PERE FREIXAS I CAMPS

Les notícies que posseïm sobre la fundació i engrandiment del monestir de monges benedictines de Sant Daniel ens han estat proporcionades principalment per Roig i Jalpí i per Montsalvatje. Les descripcions, però, que ambdós donen del conjunt conventual es limiten, pel que fa a Roig i Jalpí, a una breu al·lusió a l'església i a una indicació, a títol d'inventari, dels bens mobles que s'hi aplegaven al segle XVII¹. A començaments de la centúria actual, Montsalvatje remarca genèricament l'aspecte d'un lloc empobrit, cercat aleshores per murs semi-enrrunats, ensem que havia desaparegut de la vista la traça primitiva del complex arquitectònic del monestir –segons recorda aquest autor–, d'ençà l'incendi ocorregut durant la Guerra del Francès².

Després de les obres de restauració portades a cap durant la dècada dels anys cinquanta, hom a ha recuperat, en part, el caràcter originari que ofería el monestir a la darrera de la Baixa Edat Mitjana, puix tenint en compte la seva situació extramurs del burg de Sant Pere, ha estat una de les edificacions més maltractades per les diverses conflagracions en què s'ha vist envoltada la ciutat de Girona en el decurs dels segles.

Emplaçat a la vall del mateix nom, ran del riu Galligans, el monestir de Sant Daniel conserva quasi íntegrament l'església, la torra i el claustre, aixecats durant la segona meitat del segle XII i començaments del XIII³. En el decurs de les esmentades obres de restauració es procedí, baix el mètode vuitcentista d'una *restauració estilística* a la manera de Viollet-le-Duc, a la supressió de guixos decoratius d'aparença neo-clàssica que emmascaraven l'església, així com també s'eliminaren el recreixement dels murs de la torra i les tàpies que aparedaven les seves obertures⁴. Quant al claustre, solament necessità de treballs d'arranjament puix es mantenien dempeus les quatre

galeries baixes, bastides a la primeria del Dos-cents, i les dues superiors les quals Montsalvatje no pogué contemplar d'aprop per causa com ell addueix, del rigorós règim de clausura en què es desenrotllava la vida dins el convent. No obstant això, contemplant-lo furtivament des de l'elevació del terreny a l'altra banda del Galligans, Montsalvatje endevinà l'estil gòtic del sobre-claustre i, amb veritables ulls d'ocell, fixà encertadament la seva cronologia dins el segle XV⁵, com ho ratifica la documentació que ara aportem.

Les dependències privades o particularment recollides d'aquest monestir de monges benedictí, l'únic que ha persistit des de l'Edat Mitjana juntament amb el cenobi femení de Sant Pere de les Puelles de Barcelona⁶, com ara el claustre, el refetor i el dormitori, han restat gairebé inaccessibles fins fa poc temps conforme a la més estricta observança de Cluny⁷. És per això que cap autor anterior a la Guerra del Francès, època probable en què es perdé el cos d'edifici destinat a dormitori, fa esment d'aquesta important construcció. Tenint en compte la distribució conventual que hom pot observar a la majoria dels monestirs medievals, el dormitori de Sant Daniel era emplaçat junt a l'ala Est del claustre. Les referències més reculades daten del Quatre-cents. L'abadessa Ermessenda (1424-1427...), d'igual nom que la comtessa fundadora del monestir vers l'any 1020, emprengué importants obres de reforma i ampliació, les quals afectaren substancialment el dormitori.

L'any 1427, Dalmau de Raset, ardiaca major de la diòcesi de Girona, es reuní a Sant Daniel amb l'abadessa i el capítol del convent per a tractar diverses qüestions referents a l'estat de conservació en que es trobaven les dependències del monestir i també de la seva possible ampliació⁸. Hom parlà d'emprendre una reforma a fons del

¹ ROIG I JALPÍ, *Resumen Historial de las Grandezas y Antigüedades de la ciudad de Gerona*, Barcelona, Imprenta Jacinto Andreu, 1678, pàgs. 385-392.

² F. MONTSALVATJE, *Los monasterios de la diócesis Gerundense*, a *Noticias Históricas*. XIV, Olot, Imprenta Juan Bonet, 1904, pàgs. 305-306.

³ A. PLADEVALL, *Els monestirs catalans*, Barcelona, Edicions Destino, 1974, pàg. 181; *El monestir de Sant Daniel*, a *Enciclopèdia Catalana*, XIII, 1979, pàg. 212. Coincideix en fixar una cronologia aproximada, E. CARBONELL-J. GUMÍ, *L'Art Romànic a Catalunya. Segle XII*, Barcelona, Edicions 62, 1975, pàg. 29.

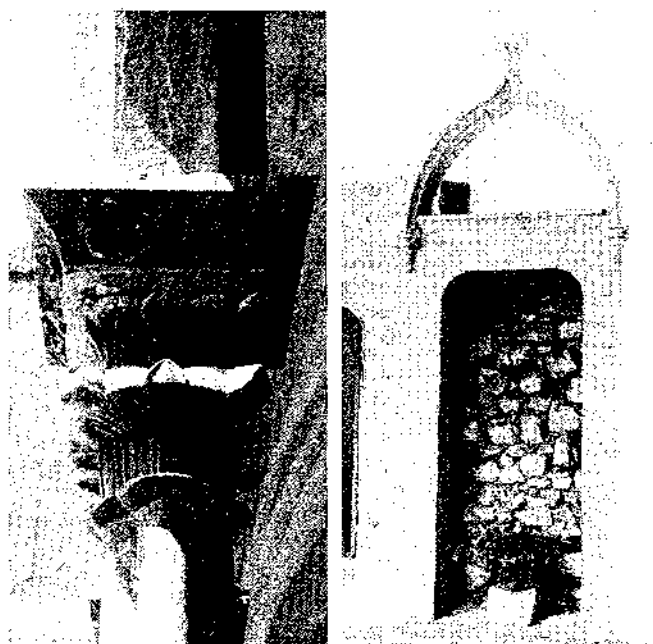
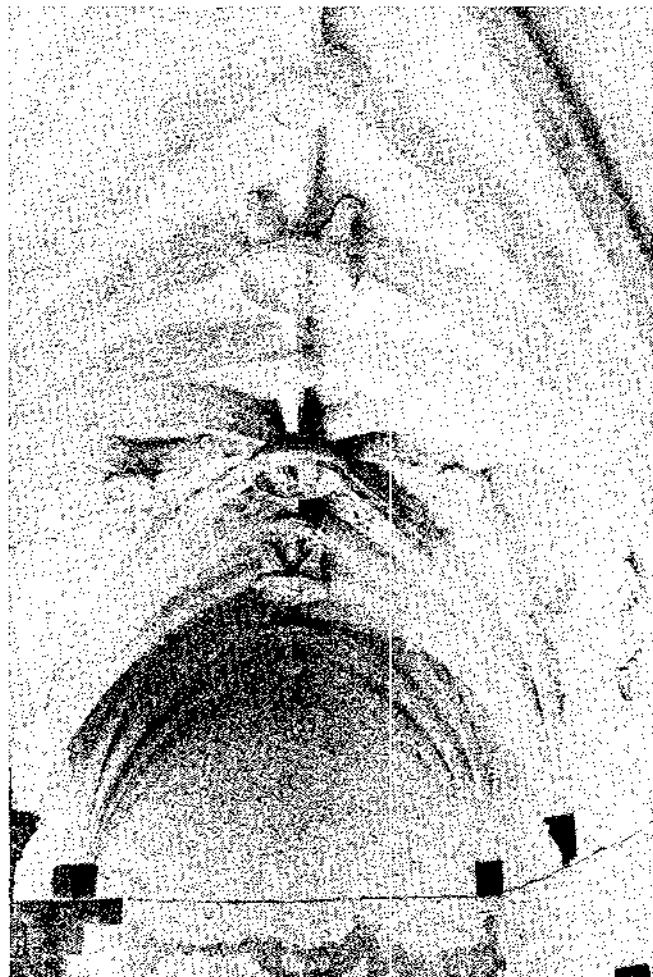
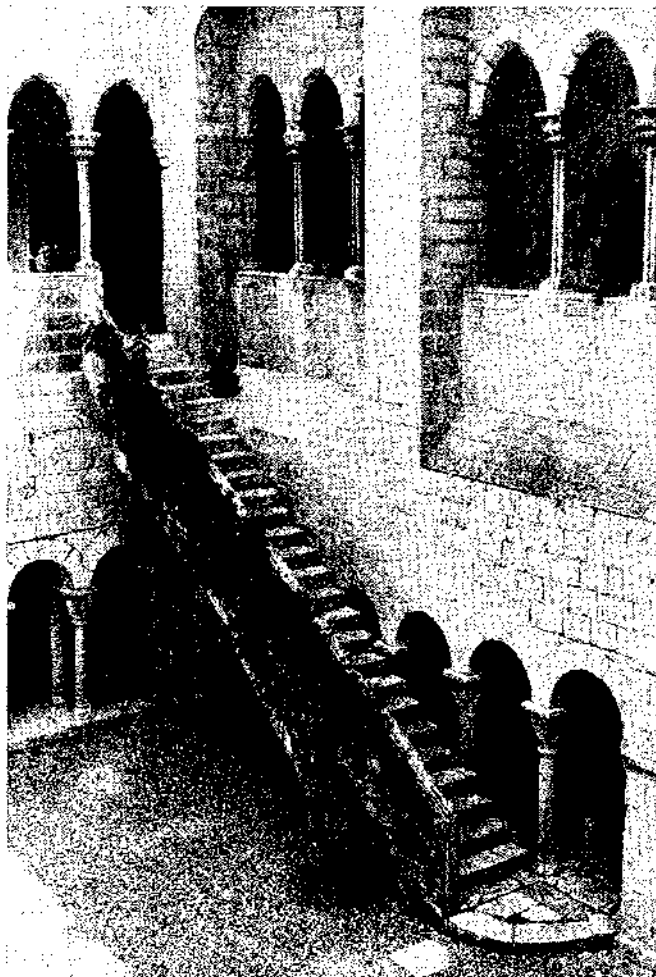
⁴ M. OLIVA I PRAT, *El Monasterio de Sant Daniel*, a *Revista de Gerona*, n.º 7, 1959, pàg. 59.

⁵ MONTSALVATJE, *Los monasterios...*, citat, pàg. 308.

⁶ PLADEVALL, *Els monestirs...*, citat, pàg. 180.

⁷ Sobre la vida interior dels monestirs i organització de l'ordre de Cluny, végi's l'obra més important apareguda fins ara de GUY DE VALOUS, *Le monachisme clunisien des origines au XVe siècle*, Paris, Editions A. et J. Picard, 2 vols., 1970.

⁸ A.H.G. (Arxiu Històric de Girona), Pere Cervià. Notaria 6. Signatura 161. Végi's apèndix, I. Malgrat el document no fa esment del perquè d'aquestes obres de reparació i reforma és ben segur que algunes dependències del monestir i, en especial, el dormitori, havien estat seriosament afectades pels terratrèmols del 1427. En efecte, la reunió del capítol del convent amb l'ardiaca Dalmau de Roset tingué lloc dos dies després de celebrada una missa solemne a la Seu per tal de sol·licitar l'ajut diví davant els continus terratrèmols que aleshores feien trèmer els edificis de la ciutat.

1. GIRONA. Convent de Sant Daniel: Claustre i escala de comunicació entre les galeries baixes (Segle XIII) i les galeries superiors (1427-1430).
2. GIRONA. Convent de Sant Daniel. Claustre: Voltes de creueria de la galeria superior Nord (1427-1430).
3. GIRONA. Convent de Sant Daniel. Claustre: Detall de l'arquitectura superior Nord (Arnau Sans, 1427-1430).
4. GIRONA. Convent de Sant Daniel. Claustre: Capitel·l de l'arquitectura superior (Arnau Sans, 1427-1430).
5. GIRONA. Convent de Sant Daniel. Antiga porta d'ingrés al cor de l'església del claustre superior (Arnau Sans, 1427-1430).

dormitori que implicaria desmuntar la teulada, reparar els arcs, obrir noves finestres i cobrir novament la teulada. Al mateix temps, el dormitori havia de comunicar amb el sobre-claustre la construcció del qual hauria d'iniciar-se tot seguit. A més, les galeries previstes d'aquest claustre *alt ab belles colones e arquets e maquí e padris tot de pedra e ab volta de raiola...*, s'unirien al pati del claustre baix existent, mitjançant una escala també de nova construcció. Per últim, hom estudià les possibilitats de tancar finestres i/o obrir-ne de noves al mur meridional del temple per tal de guanyar llum a l'interior d'aquest, i bastir àdhuc una porta que des del cor simplifiqués la comunicació amb el dormitori a través del sobre-claustre.

Després d'una breu reflexió sobre aquest programa d'obres i d'assegurar-ne el seu finançament, l'abadessa Ermessenda i el capítol decidiren portar-lo a cap immediatament. En efecte, el dia 8 de març del mateix any 1427 es signà el contracte entre el procurador del monestir, Pere Capmany, i els mestres d'obra de Girona Arnau Sans (...1358-1429...), Bernat Pericas (...1408-1429...), alies *Forani*, i Bernat Escuder (...1409-1451...), essent designat supervisor de les obres el fuster gironí Pere Ciprés (...1420-1447...)⁹.

D'entre aquests, el més actiu era, sens dubte, Arnau Sans el qual reunia alhora la condició de mestre d'obra, equivalent en alguns casos a l'arquitecte actual, i d'escultor. Els rebuts de les quantitats pagades pel convent al llarg de la realització de les obres demostren clarament que Arnau Sans tallà la pedra de les arcades i de les columnes amb les seves bases i capitells corresponents a les andanes superiors, i també féu la volta de l'escala que puja des del pati inferior¹⁰.

Anteriorment, l'any 1415 Arnau Sans havia obrat una lauda sepulcral amb les armes d'Antoni de Vilaclara que es trobava al desaparegut convent de Sant Francesc¹¹. Cal creure, doncs, que ultra la professió d'arquitecte, reunia les qualitats d'un escultor de certa notorietat. A ell es deuen, en gran part, les dues arqueries citades i les portes del cor i del dormitori, aquesta darrera perduda. Les voltes de creueria d'una de les galeries, obrades de rajol i guix, apoiem sobre sis arcades de columnes quadrilobulades, dreçades sobre un ampit excepte la que, al capdemunt de la susdita escala, dona ingrés a l'andana Nord. Els capitells mostren una senzilla i delicada decoració fitomòrfica, amb doble renglera de fulles corínties estilitzades, mentre els àbacs contenen les típiques rosetes tan freqüents en la decoració d'impostes de portes i finestres. Semblantment a nombrosos claustres, con el de Sant Joan de les Abadeses, les dues galeries altes del de Sant Daniel ofereixen la seziellesa peculiar del gòtic mediterrani i que, arreu dels Països Catalans, té un origen pretèsament languedocià¹² Girona i Figueres constituïen, al Principat, els principals centres d'exportació d'elements arquitectònics de pedra, principalment columnes, bases, capitells i arquets especejats, els quals eren expedits a través dels ports de Sant Feliu de Guíxols i de Roses¹³.

⁹ A. H. G. Pere Cervià. Notaria 6. Signatura, 161. Vègi's apèndix, II.

¹⁰ A.H.G. Pere Cervià. Notaria 6. Signatura, 167.

¹¹ A.H.G. Miquel Pere. Notaria 1. Signatura, 363.

¹² GABRIEL ALOMAR, *Guillem Sagrera y la arquitectura gòtica del siglo xv*. Barcelona, Editorial Blume, 1970, pàg. 37-40. Creiem que sols es construïren les dues galeries citades el nombre d'arcuacions de les quals és de divuit, apoiades sobre pilars i les dotze columnes citades en la documentació.

¹³ A.H.G. Berenguer, F. Salsala. Notaria 4. Signatura 100. Són nombroses les notícies de l'execució i expedició d'elements arquitectònics especejats des de Girona a diversos llocs de la geografia catalana. Per exemple, l'any 1435 els picapedrers gironins BARTOMEU RIEMBAU i PERE SERRA s'havien compromès a realitzar 144 columnes amb els seus *guarniments*, això és, bases i capitells, per ésser enviats al claustre de la cartoixa de Santa Maria de Montalegre (Maresme).

L'any 1430 les obres eren pràcticament enllestides puix el fuster gironí Joan Servià havia cobrat ja l'execució i col·locació de les portes de fusta del dormitori i del cor que donaven ingrés al claustre¹⁴. Hom ha conservat aquesta darrera la qual és formada per la gràcil combinació d'un arc carpanell i un altre conopial, de línies extremadament simples.

D'altra banda, el dormitori primitiu correspondria a la mateixa època de l'església i el claustre baix. Reformat, com s'ha dit, l'any 1427, la seva traça no s'allunyaria pas gaire del model de nau única amb coberta de fusta a doble vessant, apoiada sobre arcs diafragma. En realitat, s'apropiaria al model internacional, generalitzat a Europa d'ençà el segle XIII, i que era emprat sovint pel seu funcionalisme i, sobre tot, per l'economia de materials i facilitat de construcció. Tot i que l'aspecte del dormitori de Sant Daniel seria més modest, la seva fesomia tal vegada s'apropiaria a la *Sala de Mallorca*, del castell-palau de Perpinyà. Més endavant, però, la seva estructura fou modificada completament amb la finalitat d'assolir un major grau d'aïllament tèrmic i poder gaudir d'una temperatura més suportable dins un espai tan ample com és el dormitori d'un monestir medieval. Per acord signat amb l'abadessa Francesca (...1443-1458)¹⁵ davant el notari Berenguer F. Salsala, Pere Ciprés, assessor del convent en matèria d'obres, fou encarregat de substituir la teulada de fusta existent per una volta gòtica, completament enguixada, formada per vuit *croarades* o trams construïts amb arcs de creueria i plementaria de rajol. Les parets, en canvi, sembla que solament foren netejades i enguixades¹⁶.

Per acabar, ens resta tractar breument d'un altre element quatrecentista: la porta de la façana de l'església, desmuntada quan la restauració de què parlàvem més amunt i que es conserva especejada al jardí del convent. El pedrer gironí Bernat Vicens (...1443-1486...) fou qui signà el contracte l'any 1453 per a l'execució d'aquesta porta que substituï la portalada romànica del segle XII les pedres de la qual foren ara reutilitzades¹⁷. A través de velles fotografies observem que era constituïda per un arc equilàter amb *sobre volt* o motllura voltant l'extradós, el qual descansava sobre muntants llisos. El timpà, enmarcat pel susdit arc i per un llindar dovellat, era decorat amb una *rosa* o traça gòtica molt simple, de tipus flamíger. Bernat Vicens; el qual l'any 1452 havia treballat a Perpinyà *ad opus generalis Cathalonie*¹⁸, realitzà també a Sant Daniel un salpasse de pedra a l'interior de l'església. En conclusió, al llarg d'aquestes ratlles hem volgut aportar noves dades sobre el monestir de Sant Daniel amb l'objectiu de contribuir, d'una banda, a determinar l'identitat de les edificacions gòtiques d'aquest cenobi benedictí, unes conservades fins els nostres dies i gens conegudes, i unes altres que s'han perdut per sempre més i, d'altra banda, donar a conèixer l'activitat i identificació d'uns mestres d'obra i escultors quatrecentistes gironins els

¹⁴ A.H.G. Pere Cervià. Notaria 6. Signatura, 167.

¹⁵ MONTSALVATJE, *Los monasterios...* citat, pàg. 321. En el *Catálogo de las ilustres y nobles abadesas de San Daniel*, l'autor dona com a segures les dates de 1448 al 1458 per l'abadiat de Francesca el començament del qual cal recular-lo almenys fins l'any 1443. D'altra banda, PLA I CARGOL, *Gerona Arqueológica y Monumental*, Girona, 1946, pàg. 60, sense citar-ne la font, retrassa a l'any 1433 el començament de l'abadiat de Francesca.

¹⁶ A.H.G. Berenguer F. Salsala. Notaria 4. Signatura, 169. Vègi's apèndix III. Les clàusules econòmiques del contracte recorden curiosament el sistema actual de contractació directe i a preu fet, ja que el mestre d'obres, com a cap d'una empresa constructora, assumia totes les despeses tan de materials com de sous.

¹⁷ A.H.G. Berenguer F. Salsala. Notaria 4. Signatura 188. Vègi's apèndix IV.

¹⁸ A.H.G. Nicolau Roca. Notaria 1. Signatura 440.

quals fins avui romanien en l'anonimat o bé solament s'en coneixia el seu nom i la seva professió. Ben segurs que als nostres arxius, en gran part inexplorats, hom pot trobar-hi en el futur les moltes peces del *puzzle* de l'historiografia medieval gironina que encara falten per col·locar, animem

RESUM:

El monestir de monges benedictines de Sant Daniel de Girona, emplaçat a la vall del mateix nom, ran del riu Galligans, conserva quasi íntegrament l'església, la torra i el claustre baix, aixecats durant la segona meitat del segle XII i començament del XIII. Després dels terratrèmols ocorreguts l'any 1427, es portàren a cap reformes importants, en especial, al dormitori i s'amplià el claustre amb dues galeries superiors (1427-1430), obra d'ARNAU SANS, BERNAT PERICAS i BARNAT ESCUDER, mestres d'obra de Girona, baix la supervisió de PERE CIPRÉS, fuster gironí. L'any 1443, reconstruí el dormitori substituïnt la teulada de fusta existent per una volta gòtica de vuit trams, i deu anys més tard, BERNAT VICENS, picapedrer de Girona, realitzà la portada principal de l'església la qual es conserva avui especejada al jardí del convent.

des de aquí als estudiosos medievalistes a realitzar una tasca investigadora intensa dels fons documentals que posseïm, abans que hàgim de consultar-los ja editats o de demanar-los microfilmats a qualsevulla universitat estrangera.

SUMMARY:

The Benedictine Monastery of Saint Daniel lies within the Valley of Saint Daniel, and is situated by the side of the river Galligans. Built between the second half of the XIIth Century and the early XIIIth Century, the Church, Tower and lower Cloister have been preserved almost entirely. Following an earthquake in 1427, important renovations were carried out especially in the dormitory, and in the enlargement of the cloister and its' two upper Galleries (1427-1430). This was the work of *Arnaud Sans*, *Bernat Pericas* and *Barnat Escuder*, who were masters of Public Works under the supervision of *Pere Caprés* a Gironès carpenter. In 1443, the latter rebuilt the dormitory and substituted its' wooden roof for a Gothic vault in six sections. Two years later, *Bernat Vicens*, a Gironès stone-worker built the main entrance to the church, which is also preserved, although partially obscured by the foliage in the Convent garden.

APÈNDIX

I

1427, 21 de febrer. Dalmau de Raset, ardiaca major de Girona, es reuneix amb l'abadessa i el capítol del monestir de Sant Daniel per a tractar la realització i finançament de diverses reformes al dormitori del convent i la construcció d'un sobre-claustre i d'una escala de comunicació d'aquest amb el claustre existent.

A.H.G. Pere Cervià. Notaria 6. Sig. 161.

Divendres a XXI de febrer del any MCCCCXXVII lo honorable misser Dalmau de Raset, doctor en decrets, ardiaca major e vicari del senyor bisba de Gerona, stant personalment en la casa del capítol del monastir de Sen Daniel, en lo qual eren ajustades a son de campana, madona la abadessa e lo convent del dit monastir, en la qual casa se acostumen de ajustar an presència de mossen Guillem Morer, sacristan de Caules, e de mossen Berenguer Bruquera, preveres deservients en la seu de Gerona, per testimonis aqui apelats de voluntat e consentiment de les dita abadessa e convent, com a vicari dessus dit vahent les coses desus escrites esser molt necessàries en lo dit monastir, mana an Pera Capmany, procurador del dit monastir, que fasse descobrir la casa del dormidor del dit monastir e fasse regonaxer e reparar los archs qui son en lo dit dormidor e, si necessari serà, fer respaties en los dits archs o en partida de aqueles, e puys cobrir de nou de bona fusta e de fuyla ab bell perafuyll tota la dita casa e aximateix, la dita casa del dit dormidor ben rabatre e anlohir de calç en manera que parega tota nova, e les finestres quiy son, tancar pertida e si necessari sera, ferna de noves. Mes avant fer fer bela claustra sopra la dita claustra qui ja es en lo dit monastir ab beles colones e archets e maqui o padris tot de pedra e ab volta de raiola, ab guies e claus a manera de capela, be ambossada o anloida, e fer lo portal o porta del dit dormidor alt en la dita claustra nova per la quel claustra nova entra hom al dit dormidor, e fer scala de pedra baix en lort de la claustra jusana per on puig hom alt a la claustra nova, e foradar la sgleya del dit monastir alt en lo cor e fer porta per un puxa hom passar en la dita claustra nova e anar al dit dormidor, e rebatra e anioir la volta e los costats del cor de la dita sgleya e, si necessari sera, tancar finestres qui ja hi son e fer ni de noves en la manera que sera necessari per dar claror al dit cor e sgleya, e que lo dit procurador puxa fer comensar vules la dita claustra prima vules lo dormidor, so qui millio li vindra e haver fet aquela part de la dita claustra nova ques volra la puxa jaquir e obrar lo dit dormidor. Mes avant que totes les dites obres se haien afer a conaxensa e arbitra del Pere Cipres, fuster de Gerona, e del dit procurador e plau al dit mossen vicari e a la dita abadessa e convent que lo dit procurador puxa meter, convertir e despendra en les dites obres aqueles dosentes lliures que novellament ha resabudes per almoyna dade al dit monastir per lanterrament de na Francina de Biura e Francina Sarrahima, qui novellament son stades resabudes e vestides en monges del dit monastir e puys aqueles despesas hi puxa meter de les altres quantitats e deutes e rendes annals del dit monastiri tant com necessari hi sera fins les dites obres sien complides e acabades segons demont es dit.

An totes aquestes coses consenten madona Ermasen, abadessa, marquesa de Mont Palau, prioressa, Almanda de Rexach, sotsprioressa, marquesa de Ayguenegra, Caterina Vern, Almanda Sa Mason, Beatriu de

Pau, Caterina de Labian, sacristana e Sibila de Aviyon, qui totes aquestes eran aqui en lo dit capítol ajustades fahent convent axi com la maior part de aqueles qui eran presents en lo dit monastir, e lo dit manament fet al dit procurador, lohen e proven volent que les dites obres sa fassan. E de totes aquestes coses lo dit procurador demana esser li fet carta publica una e moltes per memoria e sensa sua, per sdevenir per vos notari (...)

Mes avant volguerán les dites madona la abadessa e convent que lo dit manament, fet per lo dit mossen lo vicari e lo consentiment lur e carta per lo dit procurador de totes aquestes coses raquestes, fos tot ordonat axi largament e ab aqueles clausules e coses que lo dit mossen lo vicari volra ramatent e jaquint o tot a sa conaxensa e ordinacio.

II

1427, 8 de Març. ARNAU SANS, BERNAT PERICAS, i BERNAT ESCUDER, mestres d'obra de Girona, contracten amb Pere Capmany, procurador del monestir de Sant Daniel de Girona, la construcció del claustre alt del convent.

A.H.G. Pere Cervià. Notaria 6. Sig. 161.

Capítols fets e fermats entre lo discret en P. Capmany, procurador del monastir de Sant Daniel de Gerona, de una part, e Arnau Sanç, Bernat Pericas, alies Fuxan, e Bernat Scuder, padres de Gerona, de altre, sobre la obra faedora de la claustra nova qui se ha a fer sopra la claustra vella qui ara es en lo dit monastir.

Primo es convengut entre los dits P. Capmany, procurador, e Arnau Sanç, Bernat Pericas, alies Fuxan, e Bernat Scuder, faran una scala de pedra qui puiara del ort de la claustra vella del dit e dins lo dit monastir alt en la claustra nova a fer, so es, quascun grason de longuesa de sis palms de thon e palm e mig de calçigador e encortinat quascun grason gayart, brochat per preu quascun grason de sinch solidos.

Item mes avant faran los dits padres la volta de la dita scala de quascuna galga a rao quascuna filada brocada de tres solidos e sis diners. Item faran la cana del maqui de la dita scala gayart, brochat a la galga de la scala don Pere Cipres, per preu de sis solidos la cana.

Item faran la gran pera apelada basa del comensament del maqui e del barralet de la dita scala per preu de vint solidos.

Item faran la cana del barralet de la dita scala, fet a galga de aquella de P. Cipres per preu la cana de vint solidos.

Item faran las peras de fil gayart, brochadas, la cana a tres solidos. Item faran lo entaulament tayats, amb ossalat dels empits de la dita claustra nova, la cana a unza solidos.

Item faran quascuna colona corva de VI palms de alt, de canon, polida ab tot son erners e sens clapa e negun batum ni altre masestria, per preu quascuna de quoranta nou solidos e VI diners. E les dites colones sien XII.

Item faran la rapersa dels arquets de las dites colones ab mig capitell e mige taula, per preu de quinze solidos.

Item faran quascun arquet taylat e susfrontat per preu de trenta tres solidos.

Item faran quascuna filada dels pilars de V palms de gros, so es, quascuna filada de las galgas de las peras de fil, a raho quascuna filada de nou solidos.

Item es convengut que encars que entre les dites parts haie algunes coses scuras, ambiguas o duptoses en

la dita obra, a si ha afigir o mes obrar que tot aço sia fet a conaxensa den P. Ciprés, fuster de Gerona, e per aquell preu que el dira a sa consciència e conaxensa.

Item es convengut entre les dites parts que la dita obra sia feta e faran daçi a sincogesima pus prop vinent los dits padres, e an aço se obligan quascun dels dits padres per lo tot, e ho juren attendre e complir les coses damunt dites, ab pena de terç a raquesta de X dies e ab hostatges an lo burch de Sant Pere de Gerona, a la dita raquesta sots pena de II sous per dia e ab pena de L sous de no fermar dret ni alegar(...). E lo dit procurador promet e jura(...) a pagar als dits padres o aquí ells volran les dites quantitats a lur volentat, feta la dita obra obligant hi los bens del dit monestir. E de present lurs bestran e los dits padres confessan del dit procurador haver haudes en sort de pera de las dites obras seixaginta libras.

Die sabbati VIII Marcii CCCCXXVII dicta capitula fuerunt per dictas partes in Gerunda firmata e jurata. Testes discreti G. de Bosch, presbiter de Locustaria et Jac. Rogerii, rector Sancti Xristofori de Ortis.

III

1443, 16 de Juliol. PERE CIPRES, mestre d'obres i fuster de Girona, contracte amb Francesca, abadessa del monestir de Sant Daniel de Girona, la construcció del dormitori del convent.

A.H.G. Berenguer F. Sassala. Notaria 4. Sig. 169.

Capitols fets e fermats entre la molt reverent madona Francesca, abadessa del monestir de Sant Daniel prop Gerona, e lo honorable convent del dit monestir, de una part, e lo senyer en Pere Cipres, fuster, ciutada de Gerona, de altre part, en la forma saguent:

E primerament es convengut que lo dit Pere Cipres a son cost e massio haie hobrar lo dormidor del dit monestir sobre lo sostre qui vuy hi es e daius la taulada del dit dormidor, le qual obra haia esser de vuyt claus croers e croarades qui sien del hun cap del dit dormidor al altre, fets de volta amanera de claus de obra de capella, de guies e raiols ab guix e altres coses necessaries, axi per belesa com per fortificacio de la dita obra, be enluyts e perfilats, de perfill dobla, pero tot blanch e ab los archs necessaris de raiola, e tot so qui mester hi haie, tot perfilats del dit perfill.

Item que les dites vuyt croarades sien fetes a compas, que le una no sia pus ampla ne pus largua, ni pus alta que le altre e que, entre totes vuyt, tinguen e ocupen lo dit dormidor axi de amplexa o amplaria com de longuesa.

Item que totes les parets del dit dormidor haien esser be enlhides de calç e be acobades, que ferradures ne altres coses qui mal hastiguen, no si tropien, e apres gentillment perfilades de perfill dobla, pero tot blanch e a compas, que no haia mes amplaria le una vie que le altre, e asso de la sumitat dalt de les dites claus fins al sostra baix e jaquir lo sostre bax net de tota brossa e scombres.

Item que tots pertrets necessaris en tota la dita obra

axi de calç, guies, raiols, archs, guix, ports de tots partrets, cordes, bastiments, fustam e totes altres coses necessaries a tot compliment de la dita obra, haie haver e pagar lo dit Pere Cipres a son cost e massio, que nagun partret ni salaris de mestres ni manobres ni nagunes ajudes lo dit monestir no li haie haver ni pagar sino solament la quantitat deius escrita.

Item que lo dit Pere Cipres haie a son cost e massio fer tota massio de meniar e beura e altre provisio dar acustumade a mestres e manobres en aquesta terra axi que en res lo dit monestir no sia tengut.

Item que per totes les dites coses, lo dit monestir haie a pagar al dit Pere Ciprés o en qui ell volra reyalment, en dines comptants, duentas septuaginta lliures de moneda corrent en Gerona, sens negunes altres coses que no li haie a fer ni adonar.

IV

1453, 12 de Juny. BERNAT VICENS, mestre d'obres de Girona, contracta amb Gabriel Capmany, representant de la comunitat benedictina, la realització de la portada principal de l'església del monestir de Sant Daniel de Girona.

A.H.G. Berenguer F. Sassala. Notaria 4. Sig. 188.

Capitols fets e concordats entre lo discret en Gabriel Capmany, escriva ciutada de Girona, de una part, e en Bernat Vicens, padrer ciutada de Gerona, de altra part, sobre lo portal fahedor a la sglesia del monestir de Sent Daniel de Gerona.

Primo es convengut e concorcat entre les dites parts que lo dit Bernat Vicens fassa hun portal a obs de la dita sglesia del dit monestir de Sent Daniel, en lo portal qui ja aqui es vers ponent, dejus la vaducia del cor de la dita sglesia lo qual portal fara de bona pedra e picat, tallat e reparat prim segons se pertany, lo qual portal haia de son ample VIII palms de cana de Gerona e dalt XII palms de la dita cana de Gerona, e de valda haura hun palm de Montpeyler. E les pessas del lindar del dit portal, dos palms e mig de cana de Gerona ultra les pessas del entaulament qui sta dessus sobre lo qual entaulament haura hun sobre volt del ton del dit portal de punt de terç, de pessas obrades e picades segons lo dit portal dins lo qual revolt haia una rosa obrada de pera de sinch palms de ton segons sta tressat en lo paper que es assi ficat qui roman al notari devall scrit. E lo dit sia fet, posat e acabat perfetament dassi a la festa de Nadal prop vinent per lo qual portal acabat e posat en obre a tots obs ensemps ab hun salpasser de pedra ficat a la paret dins e prop lo dit portal, lo dit Bernat Vicens haura LX florins dor darago per aquests termes so es, de present X florins del dit aur e tot lo restant fet a tots obs la dita obra. Es empero convingut que ultra los dits LX florins, lo dit Gabriel Capmany ha affer la messio de menjar e de beura al dit Bernat Vicens e als menobres ayntans com trigaran peradar lo dit portal. E encara lo dit Bernat Vicens haura emprar de totes les peres del portal qui ara hi es, e de totes aquelles peres qui exiran del forat quis fera per lo dit portal nou... (text perdut).